

TYÖ2030-ohjelman rahoittamat hankkeet

Loppuraportointi

Hankkeen nimi: SKAALA-toimialahanke – Livemusiikin palautuminen koronapandemiasta esiintymistoiminnan skaalauksen ja hybriditapahtumien avulla
Päähakija: Muusikkojen liitto ry
Muut yhteistyötahot: Suomen ohjelmatoimistot ja agentit ry (SOA ry)
Vastuhenkilö: Jaakko Kämäräinen / Muusikkojen liitto
Loppuraportin päivämäärä: 14.2.2022

LÄHTÖTILANNE

Mitkä kehitystarpeet johtivat hankkeen käynnistymiseen ja/tai mitä ongelma hanke pyrki ratkaisemaan?

SKAALA-toimialahanke syntyi koronapandemian luomaan tarpeeseen. Pandemia on osunut kenties pahiten kulttuuri- ja tapahtuma-alalle ja on haitannut merkittävästi koko elävän musiikin toimialaa jo lähes kahden vuoden ajan. SKAALA-hanke toi yhteen alan toimijoita seuraamaan tilanteen etenemistä ja miettimään keinoja, joilla toimiala voi selvitä korona-ajan aiheuttamista seurauksista ja kehittyä haastavasta tilanteesta huolimatta. SKAALA-hankkeessa seurattiin toimialan kehittymistä elävän musiikin kentän tilan, musiikin livestriimauksen ja työhyvinvoinnin näkökulmista.

Maaliskuussa 2020 elävän musiikin toimiala pysähtyi kuin seinään koronapandemian vuoksi. Alalla tiedostettiin jo varhain, että yleisötapahtumat tullaan kieltämään ensimmäisenä ja avataan viimeisenä. Pandemian alkaessa kukaan ei osannut ennustaa, kuinka kauan tilanne tulee jatkumaan, eikä taida osata vieläkään.

Syyskuussa 2020 jätetyssä hankehakemuksessa tavoitteet määriteltiin seuraavasti:

”1) Esiintymistoiminnan skaalaus. Tavoitteena on löytää vallitseviin olosuhteisiin toimivia ratkaisuja, jotta esiintymistoiminta voisi jatkua ja kehittyä yleisörajoituksista huolimatta, ottaen myös huomioon ympäristönäkökulman. Tähän liittyy elävän musiikin tämän hetken ansaintamahdollisuuksien analyysi muuttuneissa olosuhteissa ja sen pohjalta rakennettavien skaalausmallien luominen.

2) Teknologisten ratkaisujen kehittäminen uudistamaan ja tukemaan esiintymistoimintaa. Korona-aikana erilaiset striimausratkaisut kehittyivät nopeasti. Tällä alueella on kuitenkin vielä paljon kehittämis- ja innovaatiomahdollisuuksia. Digitaalisilla ratkaisuilla on mahdollista synnyttää uusia tapoja järjestää esiintymistoimintaa ja laajentaa ansaintamalleja sen saralla. SKAALA-hankkeessa tutkimme mahdollisuuksia hyödyntää teknologisia ratkaisuja hybriditapahtumien muodossa, missä striimaus toimii lisänä liveyleisölle soitettavissa esiintymisissä. Hybridikonserttia on

mahdollista seurata joko paikan päällä tai suoratoistona, ja se voi sisältää interaktiivisia elementtejä. Erityisesti paneudutaan siihen, miten striimaus voi olla taloudellisesti kannattava osa esitystoiminnan kokonaisuutta.

Edellä mainittujen päätavoitteiden lisäksi hanke pyrkii lisäämään vuoropuhelua toimialan sisällä ja kehittämään vallitsevaa työskentelyä. Esiintymistoiminnan elvyttäminen vaatii koko alan yhteisiä ponnistuksia. Tähän tarvitaan toimivaa dialogia, tahtoa löytää ratkaisuja ja valmiutta tehdä kompromisseja. Pandemia- aikana esiintymistoiminta ja yleisötilaisuudet kiellettiin ensimmäisenä ja ne luultavasti mahdollistetaan täydessä mittakaavassaan viimeisenä. Siksi alalla työskentelevien on löydettävä uusia toimintamalleja, jotta ala säilyy myös tulevaisuudessa. Hankkeessa poikkeusoloista toipumiseen löydettyjä ratkaisuja voidaan tulevaisuudessa hyödyntää laajentamaan toiminta- ja ansaintamalleja. Tällä tavoin hankkeen hyödyt jäävät elämään myös korona-ajan jälkeen.”

Hankkeen edetessä kehittämistarpeet ja ydinkysymykset kohdentuivat erityisesti freelancetyön rakenteisiin ja livestriimauksen tulevaisuuteen. Freelancetyön rakenteiden osalta koettiin tarpeelliseksi avata koko alan toimintaperiaatteita ja paikantaa ongelmakohtia sekä alan sisällä että suhteessa yhteiskunnan rakenteisiin. Suuri joukko freelancetoimijoita jää perinteisten työelämä- ja rakenteiden katvealueille ja sen myötä vaikeaan tilanteeseen esimerkiksi työttömyysturvan ja työterveyspalveluiden suhteen. Livestriimauksen suhteen ydinkysymykseksi nousi, millä keinoilla musiikin livestriimaus voisi juurtua osaksi elävän musiikin tarjontaa.

Kulttuuri- ja tapahtuma-ala on rakenteeltaan ”rihmastomainen”. Se rakentuu valtavasta määrästä pieniä toimijoita, jotka kytkeytyvät toisiinsa ketterästi tarpeen mukaan. Rihmastomainen rakenne mahdollistaa eri kokoluokan ja eri luonteisten produktioiden järjestämisen. Siksi alalla toimii valtava määrä freelancereita ja pienyrityksiä, jotka eivät toimi minkään yksittäisen organisaation alaisuudessa. Elävän musiikin toimialan ekosysteemi koostuu karkeasti jaettuna kolmesta toimijaportaasta: esiintyjistä, ohjelmatoimistoista ja tapahtumajärjestäjistä. SKAALA-hankkeen tavoite oli tuoda kaikki toimijat yhteen pohtimaan alan nykytilaa ja tulevaisuutta.

SKAALA-hankkeen toiminta oli työryhmämuotoista. Hanketta varten koottiin kaksi työryhmää, joista toinen keskittyi esiintymistoiminnan skaalautumiseen ja toinen striimaus- ja hybriditapahtumiin. Työryhmiin pyydettiin mukaan asiantuntijoita eri toimijaportailta. Hanketyöntekijät **Jaakko Kämäräinen** ja **Aida Räihälä** olivat mukana molemmissa työryhmissä.

Esiintymistoiminnan skaalaus -työryhmään kuuluivat:

- **Jiri Kuronen** - muusikko/musiikintekijä (mm. Tuure Kilpeläinen & Kaihon Karavaani)
- **Rowan Rafferty** - agentti / NEM Agency / SOA ry:n edustaja
- **Mikko Siren** - muusikko (mm. Apocalyptica), keikkajärjestäjä / Krapin paja
- **Katariina Uusitupa** - toiminnanjohtaja / We Jazz, tuotantopäällikkö / Flow Festival
- **Reeta Vestman** - artisti, muusikko, näyttelijä

Striimaus- ja hybriditapahtumatyöryhmä:

- **Teemu Hammaren** - toiminnanjohtaja / Aux ry
- **Kimmo Antikainen** - Tekninen tuottaja / G Livelab
- **Perttu Korteniemi** - ääniteknikko, tuotantokoordinaattori (mm. Haloo Helsinki)
- **Joona Teittinen** - tuotantokoordinaattori / Fullsteam Agency / SOA ry:n edustaja
- **Annamaija Saarela** - toimitusjohtaja / G Livelab Tampere
- **Markus Nordenstreng** - musiikintekijä, muusikko, toimittaja

Työryhmien lisäksi hankkeelle muodostettiin ohjausryhmä, joka seurasi ja valvoi hankkeen etenemistä.

SKAALA-hankkeen ohjausryhmä:

- **Ahti Vääntinen** - toiminnanjohtaja / Muusikkojen liitto
- **Sipe Åqvist** - toiminnanjohtaja / Suomen ohjelmatoimistot ja agentit ry
- **Kaisa Rönkkö** - toiminnanjohtaja / Music Finland
- **Annamaija Saarela** - toimitusjohtaja / G Livelab Tampere
- **Pekka Lehti** - puheenjohtaja / Freelancemuusikot ry
- **Markus Nordenstreng** - musiikintekijä, muusikko, toimittaja

Ketkä olivat keskeisiä aloitteentekijöitä hankkeessa ja mitkä olivat heidän roolinsa hankkeen käynnistettäessä?

Ajatus SKAALA-hankkeesta sai alkunsa Muusikkojen liitossa. Tieto mahdollisuudesta hakea hankerahoitusta TYÖ2030-ohjelmalta tuli SAK:n kehittämispäällikön kautta Muusikkojen liiton juristille. Hankehakemusta kirjoitettiin tilanteessa, jossa koronapandemia oli ollut muutaman kuukauden käynnissä ja toimiala etsi kuumeisesti ratkaisuja tilanteesta selviämiseen.

Keskeisiä henkilöitä hankkeen käynnistymisessä olivat Muusikkojen liiton toiminnanjohtaja Ahti Vääntinen, joka hahmotteli hankkeen perusrungon. Seuraavassa vaiheessa mukaan tulivat Muusikkojen liiton freelancekoordinaattori Jaakko Kämäräinen ja Tampereen G Livelabin toimitusjohtaja Annamaija Saarela. Hankehakemus rakennettiin valmiiksi tällä ryhmällä.

Toimialahankkeen yhteistyökumppaniksi luonteva taho oli Suomen ohjelmatoimistot ja agentit ry, (SOA ry). SOA ry näki hankkeen tärkeäksi ja yhteistyösopimus syntyi ilman kitkaa. SOA ry: päässä vastuuhenkilönä toimi hankkeen haku- ja alkuaikana toiminnanjohtaja Sipe Åqvist ja loppuajana SOA:n uusi toiminnanjohtaja Laura Haarala.

Miten hankkeen aihe muodostui yhdessä palkansaaja/työnantajanliiton kanssa?

Hankkeen aihe muodostui koronatilanteen toimialalle synnyttämistä haasteista: Millä keinoilla elävän musiikin toimiala selviää koronapandemiasta? Voimmeko tässä tilanteessa löytää yhteisiä kehittämiskohteita? Miksi freelance-asemassa työskentelevät jäivät väliinputoajiksi pandemian vietyä työt? Miten freelancemuusikkojen asemaa voitaisiin parantaa työmarkkinoilla? Minkälaisia mahdollisuuksia livestriimauksella on paikata yleisötilaisuuksien estymisestä syntyneitä tyhjiöitä? Voiko livestriimaus olla taloudellisesti kannattavaa toimintaa nyt ja tulevaisuudessa? Minkälaisia haasteita koronatilanne luo alan toimijoiden työhyvinvoinnille? Miten työhyvinvointia toimialalla voidaan kehittää?

Elävän musiikin vapaalle kentälle on vaikea soveltaa perinteisiä työmarkkinarooleja. Toimialan työntekijä-työnantaja -asetelma on kompleksinen. Alan voi karkeasti jakaa kolmeen toimijaportaaseen: 1) Esiintyjiin, jotka valmistavat esitettävän kokonaisuuden, 2) Ohjelmatoimistoihin, jotka edustavat esiintyjää ja myyvät valmistettua esityskokonaisuutta ja 3) Tapahtumajärjestäjiin, jotka tilaavat tapahtumiinsa sisältöä ohjelmatoimistoilta. Tähän kolmijakoon mahtuu paljon erilaisia variaatioita siitä, kuka on kenenkin työnantaja ja missä sopimussuhteessa toimijat ovat toisiinsa nähden. SKAALA-hankkeessa syvennyimme tämän alueen

problematiikkaan. Koska SKAALA-hanke oli Muusikkojen liiton ja SOA ry:n yhteishanke, keskityimme erityisesti muusikkojen ja ohjelmatoimistojen väliseen suhteeseen.

Työmarkkinanäkökulmasta olennaisin selvitettävä kysymys oli: Mikä on muusikon ja ohjelmatoimiston välinen suhde? Onko ohjelmatoimisto muusikon työnantaja vai välittäjäportaan toimija, joka ainoastaan välittää esiintyjän tilaajan tapahtumaan? Tätä kysymystä lähestyttiin molempien osapuolten näkökulmista ja pyrittiin löytämään yhteisiä ratkaisuja. SKAALA-hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi mukaan tarvittiin muusikkojen ja ohjelmatoimistojen lisäksi myös tapahtumajärjestäjät ja teknisen henkilöstön edustajia.

Millaisia työhyvinvoinnin lisäämisen, digitalisaation edistämisen, tuottavuuteen ja työelämän luottamukseen liittyviä tavoitteita hankkeelle asetettiin?

Työhyvinvoinnin alueella hankkeen tavoitteeksi asetettiin työnohjaus-konseptin tunnettavuuden lisääminen ja juurruttaminen toimialalle. Freelance- ja yrittäjävetoisella toimialalla työnohjaus on useimmille vieras käsite. Samanaikaisesti alalla toimivat kokevat olevansa yksin omaan työhönsä liittyvien asioiden ja ilmiöiden kanssa. Työnohjaus yksilö- tai ryhmämuodossa voisi tarjota apua tähän tarpeeseen, siksi työnohjauksen tarjoaminen koettiin tärkeäksi. Pitkittänyt koronatilanne alkaa muokata ammatti-identiteettiä ja pohdinnat omasta tulevaisuudesta sekä työn jatkuvuudesta ovat ajankohtaisia kaikille elävän musiikin toimialalla.

Työhyvinvoinnin lisääminen elävän musiikin toimialalla vaatisi uusia rakenteita, jotka tukisivat freelance- ja yrittäjäasemassa työskenteleviä. Tällä hetkellä näitä rakenteita ei juuri ole olemassa ja tämä tyhjiö jättää suuren joukon ihmisiä työhyvinvointipalveluiden ulkopuolelle. Erityinen tarve olisi henkistä ja psyykkistä hyvinvointia tukeville palveluille.

Digitalisaation edistämistä selvitettiin SKAALA-hankkeessa livestriimausta ja hybriditapahtumia tutkimalla. Tavoitteena oli selvittää, millä tavoin musiikkiesitysten livestriimausta toteutetaan tällä hetkellä ja minkälaisia mahdollisuuksia sen saralla on tulevaisuudessa. Mielenkiinto kohdistui erityisesti striimauksen taloudelliseen kannattavuuteen, alalla syntyviin innovaatioihin ja sisältöjen laatuun.

Tuottavuutta ja työelämän luottamusta tarkasteltiin toimialan tilannetta seuraamalla. Hankkeen työ- ja ohjausryhmissä oli mukana eri toimijaportaiden edustus: esiintyjät, ohjelmatoimistot, tapahtumajärjestäjät, tekninen henkilöstö ja järjestöt. Heidän kauttaan muodostui laaja yleiskuva siitä, miten koronatilanne näyttäytyy eri näkökulmista. SKAALA-hankkeen alkaessa tavoite oli seurata, kuinka toimiala nousee pandemiasta ja minkälaisia uusia käytäntöjä alalle syntyy. Hankkeen tavoite oli kehittää alan sisäistä dialogia tarjoamalla foorumi keskusteluille ja kuuntelemiselle.

Millä tavoin hanke edisti tai lisäsi toimialan ennakointiosaamista työn muuttumisesta ja siihen vaadittavasta osaamisesta?

Korona-aikana kulttuurialan päättäjätapaamisissa on usein kuultu fraasi, että pandemia on ”läpivalaissut” yhteiskunnan. Tämän mittaluokan kriisi, joka pysäyttää koko toimialan ja jättää kokonaisia työntekijäryhmiä kertaheitolla työttömäksi, näyttää armottomasti rakenteiden heikot kohdat. Meidän toimialallamme näitä heikkoja kohtia on ollut valitettavan paljon.

Tämä läpivalaisu näytti toimialan raadollisuuden, mutta osoitti myös kohdat, jotka tarvitsevat muutosta ja kehittämistä. Muusikot ovat toimineet aina työelämän pioneereina ja monet työelämän ilmiöt kohdataan toimialallamme etulinjassa. Toimiala perustuu keikkatyöhön, joka on luonteeltaan epäsäännöllistä. Alalla toimiva freelancer joutuu sopeutumaan kulloinkin vallitseviin työn tekemisen rakenteiden raameihin. Tässä ajassa haasteita ovat tuottaneet muun muassa työsuhteisen työn väheneminen, pakkoyrittäjyys, yrittäjän työttömyysturva sekä TE-viranomaisen omassa työssä työllistymisen kategoria ja freelancetyön luonteesta aiheutuneet epäselvyydet.

SKAALA-hanke dokumentoi ja toi esiin rakenteellisia kehitystarpeita. Näitä löytyy sekä toimialan sisäisesti että suhteessa yhteiskunnan rakenteisiin. Toimialan sisäiset kehitystarpeet liittyvät erityisesti sopimuskäytäntöjen kehittämiseen. Yhteiskunnalliset kehitystarpeet sijoittuvat freelancetyön problematiikan ympärille. Työelämä sirpaloituu ja epätyypillinen työ lisääntyy jatkuvasti. Yhteiskunnan rakenteet on kuitenkin edelleen rakennettu karkealle jaolle perinteisen työsuhteisen työn ja yrittäjyyden kategorioihin. Näitä rakenteita pitäisi muokata siten, että freelance- ja muu epätyypillinen työ mahtuisi osaksi rakenteita, eikä joutuisi väliinputoajaksi.

Lyhyellä aikavälillä elävän musiikin toimialalla olisi tarvetta lisätä freelancereiden rakenteellista työelämäosaamista. Epätyypillinen työ tuo mukanaan haasteita käytännössä kaikkeen toimintaan, johon liittyvät yhteiskunnan rakenteet, oli kyse sosiaaliturvasta, verotuksesta tai koulutuksesta. Pitkällä aikavälillä on pyrittävä rakenteellisiin muutoksiin, jotka parantavat epätyypillistä työtä tekevien asemaa työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa.

HANKKEEN SUUNNITTELU JA ALOITTAMINEN

Minkälaisen hankkeen seuraamisen ja ohjauksen prosessin hanke sisälsi? Jouduttiinko suunnitelmaa muuttamaan hankkeen aikana? Jos kyllä, niin miksi ja miten?

SKAALA-hankkeelle perustettiin hankkeen alkaessa ohjausryhmä, joka seurasi ja ohjasi hankkeen edistymistä. Hankesuunnitelman perusidea ja toteutustapa pysyivät samana läpi hankkeen, mutta muokkauksia päädyttiin tekemään työskentelytapoihin ja osaan hankesuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Muokkaustarpeet syntyivät hankkeen havainnoista ja koronatilanteen vaikutuksista toimialaan.

SKAALA-hanke eteni koronatilanteen ehdoilla. Yleisötilaisuudet olivat kokonaan kiellettyjä suurimman osan hankeajasta. Tämä luonnollisesti vaikutti hankkeen etenemiseen. Hanketyöntekijät ja ohjausryhmä keskustelivat säännöllisesti hankkeen tavoitteista ja niiden muokkaustarpeista. Ohjausryhmä määritteli yhdessä hanketyöntekijöiden kanssa hankkeessa teetettävien selvitystöiden aiheet. Hankkeessa koettiin tarpeelliseksi selvittää tarkemmin freelancemuusikkojen ja ohjelmatoimistojen välistä epäselvää työntekijä-työnantaja -asetelmaa ja livestriimauksen tulevaisuudennäkymiä.

Suurimmat muutokset hankesuunnitelmassa tapahtuivat esiintymistoiminnan skaalauksen saralla. Ansaintamallien muodostamisen sijaan painotus siirtyi rakenteellisiin seikkoihin ja freelancetyön problematiikkaan. Syynä tähän oli se, että elävän musiikin kentän toiminta oli skaalattu käytännössä minimiin.

Toimialahankkeet:

Millaiseksi toimialahankkeiden sopijajärjestöjen tiedonkulku sovittiin, ja miten siinä onnistuttiin?

SKAALA-hanke organisoitiin pääosin Muusikkojen liitossa. Tiedonkulku sopijajärjestöjen välillä tapahtui työryhmien ja ohjausryhmän tapaamisten kautta sekä suoran yhteydenpidon välityksellä puhelimitse ja sähköpostilla. Sekä Muusikkojen liitto että SOA ry kokivat dialogin kehittämisen tärkeäksi ja kokivat, että siinä myös onnistuttiin. Hankeaikana todettiin arvokkaaksi, että ajantasainen informaatio kulkee toimijaportaiden välillä. Tulevaisuutta varten tehtiin suunnitelmia uusien sopimuskäytäntöjen muotoilusta ja aktiivisen dialogin jatkamisesta järjestöjen välillä.

Haasteita tiedonkululle aiheutti se, että SOA ry:n edustajat tekevät työtään varsinaisen päätyönsä ohella, mikä aiheuttaa resurssi- ja aikatauluhaasteita. Myös toimialan myllerrys aiheutti haasteita tiedonkululle. Ohjelmatoimistopuolella korona-aika on ollut pitkälti esiintymisten siirtelyä ja peruuttamista. Tämä on aiheuttanut ohjelmatoimistojen työntekijöille valtavan määrän työtä, josta kaiken lisäksi ei synny tuottoja toimistoille, koska toiminta on provisioperusteista.

Kun hankkeen aihetta ja tavoitetta määriteltiin, jätettiin tietoisesti pois joitain osa-alueita?

SKAALA-hankkeen aihe oli melko laaja suhteessa hankeaikaan ja resursseihin. Mukaan haluttiin ottaa laaja katsanto toimialan tilaan. Tämä oli kiinnostava ja hedelmällinen valinta, mutta aiheutti sen, että mihinkään yksittäiseen osa-alueeseen ei ollut mahdollista pureutua täydellä energialla. Hankkeen ulkopuolelle jätettiin tietoisesti elävän musiikin valtionosuusjärjestelmän (VOS) piiriin kuuluvat toimijat eli pääasiassa orkesterit ja laitosteatteerit. SKAALA-hanke keskittyi niin sanotun ”elävän musiikin vapaan kentän” piiriin, jonka toiminta on markkinalähtöistä.

KEHITTÄMISPROSESSI

Millaisia lähestymistapoja, malleja, menetelmiä ja välineitä hankkeessa sovellettiin?

SKAALA-hankkeen työskentely rakentui työryhmätyöskentelyn, työnohjauspilotoinnin ja selvitystöiden ympärille. Hankkeen olennaisin menetelmä oli yhteen tuova keskustelu, jossa syntyi kattava kuva toimialan tilasta. Erilaiset kehittämistarpeet ja ideat hyvistä käytännöistä saivat tilaa syntyä moniäänisen keskustelun kautta. Hankkeessa teetetetyt selvitystyöt menivät syvemmälle näihin teemoihin.

Millainen oli hankkeessa tukena olleiden ulkoisten/sisäisten asiantuntijoiden rooli?

Asiantuntijoiden rooli hankkeessa oli täysin keskeinen. SKAALA-hanke perustui siihen, että elävän musiikin toimialalla työskentelevät ammattilaiset toivat oman kokemuksensa, näkökulmansa ja tietonsa hanketapaamisiin, joissa keskusteltiin ennakkoon määritellyistä ajankohtaisista teemoista. Keskustelut loivat pohjan toimialan sisäiselle dialogille, jonka kautta kehitystarpeita nousi esiin. Työryhmäläiset toimivat hankkeen sisäisinä asiantuntijoina. Ulkoisia asiantuntijoita

kutsuttiin tapaamiseen teemojen perusteella. He toivat spesifiä asiantuntemusta teemoihin, joihin muut liittyivät omasta ammatillisesta näkökulmastaan.

Hankeyhteistyötä kestäväen kehityksen alueella tehtiin Kemat- ja Vastuullinen musiikkiala - hankkeiden kanssa. www.kestavamusiiikki.net/ ja www.vastuullinenmusiikkiala.com/. Niiden tuloksia on odotettavissa vuonna 2022.

Miten projektijohdon ja ulkoisten/sisäisten asiantuntijoiden keskinäinen yhteistoiminta hankkeessa toteutui?

Projektijohto toimi hankkeessa kokoonkutsujana, määrittä työryhmien kokoonpanot, hoiti aikataulujen koordinoiminnin ja loi pohjan tapaamisten teemoille. Työryhmätapaamiset, jotka toteutettiin olosuhteiden pakosta kokonaan etämuodossa, rakentuivat demokraattisen toisia kunnioittavan dialogin ympärille. Hankepäällikkö toimi tapaamisissa puheenjohtajana, paitsi ohjausryhmässä, jonka puheenjohtajana toimi Annamaija Saarela. Keskeistä oli, että kaikkien näkökulma sai tulla esiin. Asiantuntijadialogi koettiin hedelmälliseksi työskentelytavaksi ja työryhmien jäsenet olivat motivoituneita osallistumaan tapaamisiin.

Olivatko palkansaaja- ja työnantajaliittojen jäsenet ja toimielimet tietoisia hankkeen elinkaaresta ja miten he suhtautuivat hankkeeseen?

Tieto hankkeen olemassaolosta ja sen tiimoilta julkaistut blogitekstit olivat yleisesti saatavilla Muusikkojen liiton nettisivuilla, jossa hankkeella oli oma alasivu. Tämän lisäksi blogitekstejä julkaistiin Muusikkojen liiton jäsenlehdessä. Kuukausittain julkaistavassa liiton jäsenkirjeessä välitettiin ajankohtaiset viestit hankkeeseen liittyen. Molempien hankkeen yhteistyötahojen toimielimet olivat tietoisia SKAALA-hankkeesta. SOA ry käsitteli hankkeen edistymistä omissa tapaamisissaan. Hankkeeseen suhtauduttiin mielenkiinnolla ja sen teemat koettiin tärkeiksi.

Millaisia hankkeen toteuttamisesta edistäviä tai estäviä tekijöitä hankkeen kuluessa mahdollisesti esiintyi, miten ne vaikuttivat hankkeen kulkuun ja miten jälkimmäisiä käsiteltiin?

SKAALA-hanketta jouduttiin toteuttamaan koronapandemian ehdoilla. Jatkuvasti muuttuvat rajoitustoimet vaikuttivat suoraan elävän musiikin alan toimintamahdollisuuksiin. Suuren osan hankeajasta esiintymistoiminta oli käytännössä mahdotonta. Toimialan jatkuva liike avautumisen ja sulkeutumisen välillä aiheutti haasteita hanketyöskentelylle. Silloin kun yleisötilaisuudet olivat sallittuja, hankkeen asiantuntijat olivat todella kiireisiä omien töidensä kanssa. Toisaalta tämä erikoisaika myös mahdollisti hankkeessa toteutetun, koko alan yhteen tuovan työryhmätyöskentelyn. Ilman pandemian aiheuttamaa totaalista pysähdystä, alojensa huippuosaajia olisi ollut todella haastavaa saada mukaan yhteiseen hanketyöskentelyyn.

Kuvaile hankkeessa tehtyä viestintätyötä ja sen tuloksia. Mikä viestinnän päätarkoitus oli?

SKAALA-hankkeeseen rekrytoitiin osapäiväinen hanke- ja viestintäkoordinaattori Aida Räihälä. Viestinnän päätarkoitus oli koota hankkeen havaintoja ja viestiä niistä. Viestinnän muodoista on jo kirjoitettu yllä. Viestinnän tavoite oli välittää alan yhtenäistä ääntä ja tuoda esiin erilaisia näkökulmia.

Hankkeen alussa pyrittiin kokoamaan myös eräänlaista ajankohtaisen tiedon sivua liittyen koronarajoitus- ja live-esiintymisaiheisiin, mutta tilanteet ja tiedot muuttuivat niin nopeasti, ettei tähän ollut lopulta resursseja, ja viestinnässä päätettiin panostaa enemmän hankkeessa mukana olleiden blogikirjoituksiin. Hankkeen päättyessä viestittiin myös hankkeen piirissä tehdyistä kirjallisista selvitystöistä, jotka tarjoavat tuoretta lisätietoa hankkeen teemoista. Selvitykset ovat vapaasti saatavilla SKAALA-verkkosivuilla.

Mille toimijoille olette avanneet hankkeen sisältöä ja kulkua?

Hankkeen sisältöä ja kulkua on avattu erityisesti SKAALA-blogien kautta. Niitä ovat kirjoittaneet hankkeessa mukana olleet. Blogeissa on tuotu esiin erilaisia näkökulmia ja annettu ääni eri toimijaportaille. Olemme hankkeessa myös pyrkineet olemaan yhteydessä samoja aihepiirejä käsittelevien muiden hankkeiden kanssa ja jakamaan tietoa heidän kanssaan.

PROJEKTIN TULOKSET

Mitä tuloksia hankkeesta on johdettavissa? Vastaavatko ne asetettuja tavoitteita? Mikäli tulokset eivät olleet odotettuja, mistä se voi johtua?

SKAALA-hankkeen tavoitteet sijoittuivat esiintymistoiminnan skaalauksen, striimaus- ja hybriditapahtumien sekä työhyvinvoinnin alueille. Hanke käynnistyi marraskuussa 2020 ja päättyi vuoden 2021 lopussa. SKAALA-hanke syntyi tarpeesta tuoda alan toimijat yhteen pohtimaan, kuinka selviämme koronatilanteesta, miten se tulee vaikuttamaan toimialaan ja voimmeko haastavasta tilanteesta huolimatta kehittää yhteistä toimialaamme?

Hankeaikana jouduimme seuraamaan sosiaaliturvan pettämistä monen freelancerin ja pienyrittäjän kohdalta, tukimuotojen toimimattomuutta ja rajoitustoimien epäoikeudenmukaisuutta toimialojen välillä. SKAALA-hankkeen päättyessä elävän musiikin toimiala on vakavissa vaikeuksissa ja koronakriisin aiheuttamista vahingoista tullaan kärsimään vielä pitkään.

Esiintymistoiminnan skaalaus

Hankkeen alkaessa tavoitteeksi asetettiin toimivien ratkaisujen löytäminen vallitseviin olosuhteisiin, jotta esiintymistoiminta voisi jatkua ja kehittyä. Hankkeen edetessä jouduimme seuraamaan lähietäisyydeltä toimialan selviytymistäistelua koronatilanteen pitkittyessä. Hanke alkoi marraskuussa 2020 tilanteessa, jossa yleisötilanteet käytännössä kiellettiin niiden oltua hetken mahdollisia yleisörajoituksilla. Hanke päättyi lähes samaan tilanteeseen vuoden 2021 lopussa. Yleisötilaisuuksia pystyttiin järjestämään vuonna 2021 lähes täysillä yleisökapasiteeteilla loppukesästä joulukuun alkupuolelle. Muuten yleisötilaisuudet olivat tiukasti rajoitettuja läpi hankeajan.

Ohjausryhmässä koettiin jo vuoden 2021 alussa, että toimialan hätä on kuultu päättäjätaholla, mutta silti ongelmat vain jatkuvat. Teoiksi konkretisoiva poliittinen tahtotila tuntuu puuttuvan. Edunvalvonta on esimerkiksi viestinyt läpi korona-ajan, että sosiaaliturva, kompensatiot ja apurahat tulisi pitää erillään. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Tästä on seurannut ongelmia

erityisesti työttömyysturvan alueella ja suuri joukko freelancereita on tippunut kaikkien tukimuotojen väliin.

Monet koronatilanteeseen liittyvät asiat tiedostettiin toimialalla jo varhain ja ennustettiin, että tilanne tulee jatkumaan pitkään. Rakenteelliset muutokset tapahtuvat kuitenkin hitaasti, mikä on aiheuttanut turhautumista. Edunvalvonnan kokemus on ollut, että poliittisesti kukaan ei johda tilannetta. Vastuuta siirretään eteenpäin ministeriöstä toiseen. Paineeseen on reagoitu antamalla rahaa, mutta varsinaisten ongelmien ratkaisuun ei tunnu löytyvän poliittista tahtotilaa. Musiikkialan freelancerit ovat kokeneet tilanteen niin, että heidän työtään ei arvosteta ja tämä on johtanut monet hakeutumaan muihin töihin.

Hankeaika on tuonut esiin paljon kohteita, jotka tarvitsisivat kehittämistä, korjaamista ja uusia rakenteita. Miten voimme varmistaa, että korona-aikana tapahtunut freelancereiden yhteiskunnan turvaverkkojen läpi putoaminen ei toistu tulevissa kriisitilanteissa? Ongelmakohtat ovat nyt selvästi nähtävillä ja niihin on mahdollista tehdä korjauksia ja parannuksia. Toimialan sisäinen haaste on siinä, että edunvalvonta on siiloutunut ja pirstaloitunut niin laajalle, että yhteisen äänen välittyminen ei toteudu. Taide- ja kulttuurialan järjestöjen pitäisi löytää keinoja, joilla päättäjille voitaisiin viestiä kootusti yhteisistä tavoitteista.

Korona-aika on paljastanut karulla tavalla, että Suomessa on suuri joukko kulttuuri- ja tapahtumalan freelancereita, jotka ovat tippuneet kaikkien yhteiskunnan turvaverkkojen läpi ja jääneet ilman tukirahoja, joita korona-aikana on ollut tarjolla. Syyt tähän on tarve selvittää perusteellisesti. Samalla tulisi aloittaa prosesseja, joilla epäkohdat saadaan korjattua tulevaisuudessa. Freelancetyötä tekevien joukko työmarkkinoilla kasvaa koko ajan, ja siksi siihen liittyvät epäkohdat pitäisi saada pian korjattua. SKAALA-hanke keskittyi erityisesti musiikkialan freelancetyöhön, mutta samoja lainalaisuuksia ja korjaustarpeita on yhtä lailla myös muiden toimialojen freelancetyössä.

Elävän musiikin vapaan kentän toiminta on markkinalähtöistä ja se rakentuu pitkistä toimijaketjuista, jotka ovat viimeisen vuoden aikana aiheuttaneet paljon epäselvyyksiä niin sopimussuhteiden, korvausvelvoitteiden sekä yhteiskunnan tukien ja etuuksien suhteen. Tämän tiedosti myös silloinen kulttuuriministeri **Annika Saarikko** sanoessaan huhtikuussa 2021 Ylen Kulttuurcocktail-ohjelman haastattelussa, että päättäjät eivät ymmärrä riittävän hyvin kulttuurialojen arvoketjujen pituutta, tai sitä, millaisia työn tekemisen muotoja, vaiheita ja ammattien kirjoa siihen liittyy.

Elävän musiikin vapaa kenttä muodostuu karkeasti tapahtumajärjestäjistä, tapahtumainfrastruktuurin tarjoajista, ohjelmatoimistoista, esiintyjistä, sekä esiintyjien omasta kiertuelaitteistosta ja henkilökunnasta. Nämä muodostavat yhdessä rihmaston, jossa toimijat ovat hyvin moninaisissa sopimussuhteissa toisiinsa ja muodostavat ministeri Saarikon kuvaamia pitkiä arvoketjuja. SKAALA-hanke keskittyi erityisesti esiintyjien ja ohjelmatoimistojen väliseen suhteeseen. Tälläkin alueella on monia asioita, jotka vaatisivat lisäselvityksiä ja muutoksia niin alan käytännöissä, sosiaaliturvassa kuin lainsäädännössä.

Freelancekentälle on tyypillistä, että työnteen tavat ovat hyvin kirjavita. Freelancetyötä tehdään sekä työsuhteessa että yrittäjämuotoisesti. Alalla toimivat valitsevat työskentelymuodon omien töidensä perusteella. Yrittäjämuotoinen toiminta on ollut jo pitkään kasvussa, mutta edelleen on paljon toimijoita, jotka haluavat pitää kiinni työsuhteesta.

Freelancemuusikon työsuhteet

Musiikkikentällä freelancereiden työsuhteet ovat lähes poikkeuksetta keikkakohtaisia, määräaikaista työsuhteita. Poikkeuksena ovat pidemmät kiinnitykset esimerkiksi teatteriproduktioihin. Keikkakohtaisessa määräaikaista työsuhteessa muusikko on työsuhteessa ohjelmatoimistoon, joka maksaa hänelle palkan ja siihen liittyvät työnantajamaksut. Sama muusikko voi tehdä keikkoja usean eri ohjelmatoimiston kautta.

Ohjelmatoimistot näkevät oman asemansa toimintaketjussa niin sanottuna välittäjäportaan toimijana. He ovat esiintyjän ja tapahtumajärjestäjän välissä. Tapahtumajärjestäjä tilaa ohjelmatoimiston kautta haluamansa esiintyjän tapahtumaansa. Ohjelmatoimisto tekee sopimuksen esiintymisestä järjestäjän kanssa. Esiintyjäryhmät ja artistit tekevät yleensä keikkoja tietyllä ennalta sovitulla periodilla. Ohjelmatoimistolla on mandaatti myydä keikkoja tälle jaksolle.

Kun esiintyminen on suoritettu, ohjelmatoimisto laskuttaa tapahtumajärjestäjältä sovitun summan. Ohjelmatoimisto pidättää summasta oman provisionsa, joka on yleisimmin 15–30 % välillä riippuen sopimuksesta. Jäljelle jäävästä summasta vähennetään esiintyjäryhmän omat kulut, jotka koostuvat teknisen henkilökunnan palkkioista sekä laitteiston ja kulkuvälineiden vuokrasta ja muista kuluista. Jäljelle jäävä summa jaetaan sovitulla tavalla esiintyjäryhmän kesken. Ohjelmatoimisto hoitaa taloushallinnon ja maksaa palkat. Yrittäjäasemassa toimivat muusikot laskuttavat oman osuutensa ohjelmatoimistolta.

Näin ollen työsuhde syntyy useimmiten ohjelmatoimiston ja muusikon välille. Tämä järjestely on toiminut hyvin, mutta on tilanteita, joissa se tuottaa ongelmia. Nämä tilanteet liittyvät esiintymisten yllättäviin peruuntumisiin, ja etenkin korona-aikana tämä problematiikka on noussut vahvasti esiin. Työsuhteisessa työssä työnantaja on veloitettu maksamaan työntekijöiden palkat, vaikka tapahtuisi yllättäviä käännteitä, kuten koronapandemia nyt. Ohjelmatoimistot näkevät tilanteen siten, että jos he eivät saa sovittuja esiintymispalkkiota tapahtumajärjestäjiltä, ne eivät voi myöskään maksaa muusikkojen palkkoja. Tässä kohtaa ohjelmatoimistoissa on koettu työnantajan vastuut kohtuuttomina, koska ne toimivat välittäjäportana, joka hoitaa taloushallinnon, mutta eivät näe itseään työnantajina.

Epäselvyys muusikkojen ja ohjelmatoimistojen välisestä suhteesta on vallinnut niin kauan, kun ohjelmatoimistoja on ollut olemassa. SKAALA-hankkeessa pyrimme löytämään pitkäaikaiseen epäselvään tilanteeseen uusia lähestymistapoja. Tämän saavuttamiseksi piti ensin selvittää molempien osapuolien lähtöasetelmat. Tätä varten muodostettiin työryhmä pohtimaan ainoastaan tämän alueen kysymyksiä. Muusikkojen ja ohjelmatoimistojen suhdetta lähestyttiin sekä käytäntöjen että juridiikan kautta. SOA ry teki selvitystyön, jossa asiaa selvitettiin ohjelmatoimistojen näkökulmasta. (Liite4)

Muusikkojen näkökulmasta epäselvyys ohjelmatoimistojen roolista on aiheuttanut ongelmia erityisesti sosiaaliturvan suhteen. Muusikkojen liitto kokosi selvityksen freelancemuusikkojen sosiaaliturvan aukoista (Liite3). Hankkeen aikana syntyi myös laajasti freelancemuusikon ammattia kuvaava artikkeli, joka on tulossa osaksi musiikkiteollisuutta käsittelevää tietokirjaa (Liite5). Näiden dokumenttien kautta on mahdollista saada selkeä kokonaiskuva freelancemuusikon ammatista, työn teon muodon merkityksestä sosiaaliturvaan ja ohjelmatoimistojen roolista elävän musiikin toimialalla.

Tapahtuma-alan korona-ajasta palautumisen haasteet

Tapahtuma-alan haasteet korona-ajasta palaututtaessa syntyvät siitä, että monet toimijat ovat lopettaneet ja paljon alan työntekijöitä on siirtynyt muihin töihin. Tällä hetkellä monella tapahtuma-alan sektorilla on pulaa työvoimasta. Tavastia-klubin toimitusjohtaja **Juhani Merimaa** kuvasi tilannetta Helsingin sanomissa tammikuussa 2022 seuraavasti: ”Merimaa kertoo kuvaavan esimerkin siitä, mitä eräs yksinyrittäjä oli sanonut lähtiessään alalta muihin töihin, vaikka Merimaa oli yrittänyt eri keinoin maalata kyseiselle henkilölle ruusuista tulevaisuutta alalla.

”Olen myynyt jo veneen ja prätkän, ja nyt menen oikeisiin töihin”, hän oli sanonut Merimaille.

”Kysyin, että mitä ne oikeat työt ovat. ’Kaikkea muuta kuin mitä sä tarjoat’, hän vastasi.”” (HS 15.1.2022) Tämä on huolestuttava suunta toimialan tulevaisuuden kannalta. Kun tapahtumat saadaan jälleen käyntiin, onko edessä tilanne, että alan parhaat tekijät on menetetty toisille aloille? Tämä on globaali ongelma. Unescon raportin mukaan luovilta aloilta katosi 10 miljoonaa työpaikkaa pandemian aikana (raportti löytyy täältä: <https://www.unesco.org/reports/reshaping-creativity/2022/en>)

Flow-festivaalin tuotantopäällikkö Katariina Uusitupa kirjoitti SKAALA-blogissa huhtikuussa 2021 seuraavasti: ”Puhuttaessa tapahtuma-alasta ehkäpä tärkein yksittäinen asia, joka monen on vaikea sisäistää, onkin se, että suur tapahtumia ei tehdä yhdessä yössä eikä viikossa.

Artistikiinnitykset ulottuvat helposti monen vuoden päähän ja kymmenien hehtaarien tapahtuma-alueen suunnittelu turvalliseksi ja upeaksi elämykseksi kymmenille tuhansille ihmiselle vaatii tuhansia tunteja eri ammattilaisten työpanosta. Lupaprosessit, aluevarausten tekeminen, alihankkijaneuvottelut ja yhteistyö viranomaisten kanssa kestävät kuukausia ja nämä aloitetaan reilu vuosi ennen itse tapahtumaa. Joka vuosi tulee tietysti myös myydä liput, solmia yhteistyökumppanuudet ja hakea avustuksia, jotta edellä mainittuja olisi varaa toteuttaa. Jotta voisimme nauttia suur tapahtumista kesällä 2022, toivoo kuitenkin alamme nähdäkseen ainakin seuraavaa:

1. Tasa-arvoa

Tapahtuma-ala tulisi tasa-arvoistaa ravintola-alan ja kaupan alan kanssa. Terveysturvallisesti ei ole mitään syytä, miksi epidemiatilanteessa kitaramusiikkia esittävä tila tulisi olla suljettu, mutta viereinen samankokoinen anniskeluravintola saisi olla auki.

2. Alan merkityksen tunnustamista

Tapahtuma-ala työllistää noin 200 000 ihmistä ja kulttuurialan osuus Suomen bruttokansantuotteesta on 3,5 prosenttia. Kyseessä ei ole mikään marginaaliala, vaan ala joka tuottaa palveluita, töitä ja verorahoja tähän maahan enemmän kuin esimerkiksi kemianteollisuus tai elintarviketeollisuus. Freelancerius on oikea työ – eikä se ole synonyymi yrittäjyydelle. Alan ammattilaiset ovat opiskelleet alalle tutkinnon ja harjoittaneet elinkeinoaan monet koko ikänsä. He ovat nyt siirtyneet muihin töihin toimeentulonsa turvatakseen ja ala on nyt jo kärsinyt valtavaa aivovuotoa. Haluamme nämä ammattilaiset takaisin kulttuuri- ja tapahtuma-alan pariin.

3. Tuen kohdentamista oikein ja läpi koko toimialan

Tapahtumat tarvitsevat nyt perumistukea. Mutta se tuki ei auta työttömiä freelancereita, kun tapahtuma perutaan. Tukea on tarjottava nyt heti a.) riittävästi ja b.) niin yksityishenkilöille, toiminimiyrittäjille, osakeyhtiöpohjaisille yrityksille, yhdistyksille kuin osuuskunnillekin.

4. Ennakoitavuutta

Kuten todettu, hallitus epäonnistui exit-strategiassaan kesätapahtumien [2021] suhteen. Hallituksen lupailema tukipaketti kesätapahtumien perumiseen on myös n. 6 kk myöhässä eikä ehdi pelastaa kesän [2021] suur tapahtumia. Kriisistä ulospääsyksi alamme tarvitsee aitoa valoa tulevaan ja konkreettisia toimia.” (Liite1)

LiveFIN:in touko-kesäkuussa 2021 toteuttamassa Venueiden toimialatutkimuksessa 2020 todettiin klubien ja konserttisalien liikevaihdon pudonneen 2019–2020 välillä 118 miljoonaa euroa. Yleisö väheni samana aikana neljällä miljoonalla käynnillä ja muusikkojen esitysmäärä 60 prosentilla. Tulevaisuuskysymyksiin annetut vastaukset loivat synkän ennusteen: 40 % vastaajista ei nähnyt tulevaisuudessa mitään positiivista. Riskien minimointitarve heikentää tarjonnan diversiteettiä ja jäljelle jäävät vain varmasti myyvät esiintyjät viikonloppuihin keskittyen. Toimialan houkuttelevuus kriisin jälkeen ja ammattitaidon pysyminen alalla huolettivat aiheellisesti. Music Finlandin tilannekuvaseurannan mukaan elävän musiikin yksityissektorin tulonmenetykset vuonna 2020 olivat noin 229 miljoonaa euroa. Huhtikuussa 2021 arvio vuoden 2021 tulonmenetyksistä eri skenaarioissa elävässä musiikissa oli 169–245 miljoonaa euroa. (Ajantasaista tutkimustietoa elävän musiikin toimialalta löytyy mm.

<https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset>)

Striimaus- ja hybriditapahtumat

Striimaus- ja hybriditapahtumat kehittyivät monta askelta eteenpäin SKAALA-hankkeen aikana. Niitä ei kuitenkaan tällä hetkellä järjestetä erityisen innokkaasti. Syynä on se, että striimituotantojen taloudellinen kannattavuus on ollut vain harvassa tapauksessa sitä luokkaa, että niillä voitaisiin kompensoida liveyleisölle suunnattuja esiintymisiä. SKAALA-hankkeen ensimmäisessä tapaamisessa 15.12.2020 esitettiin olennainen kysymys musiikin livestriimauksesta: ”Miten kehitetään kiinnostava tuote, joka koronasta riippumatta kiinnostaa kuluttajia?” Tähän ei ole vielä saatu tyhjentävää vastausta.

On kiinnostavaa nähdä, kuinka laajasti keikkojen hybridimuotoinen toteutus otetaan käyttöön, kun yleisötילוaisuudet jälleen avataan. Parhaimmillaan hybriditapahtumien etäyleisö voisi tuoda merkittävän taloudellisen lisäulottuvuuden ja mahdollistaa esiintymisten seuraamisen myös sellaiselle yleisölle, joka syystä tai toisesta ei pääse paikan päälle seuraamaan esiintymistä. Hybriditapahtumaan voi osallistua maantieteellisestä sijainnista riippumatta, kunhan on toimiva nettiyhteys. Tällä tavoin esiintymisiä voidaan välittää esimerkiksi sairaaloihin, palvelutaloihin tai muihin laitoksiin, joissa olevat eivät voi seurata esiintymisiä paikan päällä. Hybriditapahtumien avulla voidaan lisätä kulttuurikentän osallistavuutta.

SKAALA-hankkeen työryhmän keskusteluissa striimaus- ja hybriditapahtumien kiinnostavat tulevaisuudennäkymät nähtiin olevan lisätyn- ja virtuaalitodellisuuden hyödyntämisessä, teatterin keinojen tuomisessa osaksi striimausta, uusissa innovaatioissa ääni- ja kuvapuolella sekä striimausalustojen kehityksessä. Asiantuntijat ennustivat myös, että esimerkiksi levy-yhtiöt tulevat perustamaan omia striimausalustojaan markkinoinnin tueksi ja että musiikin suoratoistopalvelut, kuten Spotify, tulevat jollain aikavälillä tarjoamaan myös keikkojen livestriimausta alustansa kautta.

Livemusiikkistriimausta voidaan toteuttaa monella tavalla, mutta olennaista on, että se eroaa ilmaisumuotona keikkatallenteista. Haasteena on luoda taiteellisesti ja viihteellisesti kiinnostavia musiikkielämyksiä, jossa striimaustilanteessa toteutuu ainutlaatuinen kokemus, joka mahdollistaa esiintyjän ja yleisön välisen vuorovaikutuksen. SKAALA-työryhmässä pohdimme myös, milloin syntyy alusta, joka tarjoaa striimikeikkoja kuukausimaksullisena palveluna. ”Striimauksen Netflix” antaa vielä odottaa itseään. Tämän kaltaiseen alustaan liittyy paljon ratkaistavia kysymyksiä muun muassa tekijänoikeuksien suhteen.

Musiikkivienti on yksi keskeinen alue, jolla striimauksen mahdollistamaa potentiaalia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa. Suomalaisen musiikin vientiorganisaatio Music Finland toteutti vuonna 2021 pilotteja livestriimauksen alueella. Striimaus mahdollistaa laadukkaiden ja

harkittujen kokonaisuuksien muotoilun, jossa musiikillisen sisällön lisäksi voidaan tuoda esiin myös esimerkiksi Suomen maabrändiä. Tätä ajatusta toteutettiin muun muassa SXSW-tapahtumassa, joka on yksi merkittävimpiä showcasetapahtumia maailmassa. Aiemmin tapahtuma on järjestetty Yhdysvalloissa Austinissa, mutta vuonna 2021 tapahtuma toteutettiin striimauksen välityksellä. Music Finland toteutti tapahtumassa puolen tunnin digitaalisen showcasen yhteistyössä suomalaisen kaiutINVALMISTAJA Genelec:in kanssa. Esiintyjänä olivat **Alma, Antti Paalanen** ja **Yotto**. Showcasetapahtumien striimimuotoinen toteutus vähentää myös lentomat kustamista ja keventää täten alan hiilijalanjälkeä.

Toukokuussa 2021 Tampereen Humak-ammattikorkeakoulussa valmistui **Satu Kaisanlahden** opinnäytetyö, joka käsitteli artistien ja muusikoiden striimaukokemuksia. Työn otsikko kertoo paljon sen sisällöstä: ”Esiintyjän arvosana striimaukselle 6/10: Artistien ja muusikoiden striimaukokemukset”. Muusikkojen liitto ja SKAALA-hanke toimivat työn tilaajina ja hankepäällikkö Jaakko Kämäräinen työn ohjaajana tilaajan puolesta. Työssään Kaisanlahti selvitti laajasti, miten striimikeikat on koettu esiintyjien näkökulmasta ja miten niitä voitaisiin kehittää tulevaisuudessa sekä taiteellisilla että taloudellisilla mittareilla mitattuna.

Kaisanlahden opinnäytetyön tietoperustaosa selvitti striimauksen perusteita tekniikan ja ansaintalogiikan lähtökohdista sekä vuorovaikutuksen toteutumista striimauksissa yleisön ja esiintyjän välillä. Osana tutkimusta teetettiin kaksi erilaista kyselytutkimusta striimikonsertteja tehneille muusikoille. Kvantitatiivisen osuuden Webropol-kyselyä jaettiin Muusikkojen liiton viestintäkanavissa sekä sosiaalisen median kanavissa. Sen kautta kerättiin laajempaa otosta striimaukokemuksista. Tämän kyselyn pohjalta esiintyjät antoivat keskimäärin arvosanan 6/10 striimikeikkakokemuksille. Suurimpana puutteena koettiin yleisön ja esiintyjän välisen todellisen fyysisen vuorovaikutuksen puute. Striimitoteutuksessa se koettiin mahdottomaksi saavuttaa. Muut haasteet liittyivät tekniseen toteutukseen ja striimauksen taloudelliseen kannattavuuteen.

Kaisanlahden työ on luettavissa ja ladattavissa alla olevan linkin kautta:
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202105178927>

SKAALA-hankkeen jälkipuolisko keskittyi tarkastelemaan striimauksen tulevaisuuden näkymiä. Hanke tilasi **Marko Hariselta** selvitystyön aiheesta teemalla: Livestream2030 (Liite2). Harinen tarkastelee työssään livestriimauksen suunnannäyttäjiä, monimediaisuutta, saavutettavuutta, taloutta, virtuaalista tulevaisuutta ja pelillisyyttä. Musiikkialan lisäksi työssä käsitellään teatteritaiteen saralla tapahtuneita striimauksen kehitysaskelaita. Selvitystyö luo näkymää siihen, minkälaisia mahdollisuuksia livestriimauksella on seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Työhyvinvointi

SKAALA-hankkeessa toteutettiin ryhmätyönohjauspilotti, johon kutsuttiin muusikkoja ja ohjelmatoimistojen edustajia yhteiseen työnohjaussessioon pohtimaan heidän tilanteestaan nousevia ajankohtaisia kysymyksiä. Tavoitteena oli antaa työryhmille tila ja mahdollisuus käydä koronatilanteen vaikutuksia läpi eri näkökulmista. Pilottiin kutsuttiin mukaan vakiintuneita kokoonpanoja, joiden toiminta on ammattimaista, sekä kyseisen ryhmän ohjelmatoimiston edustaja. Pilotin avulla haluttiin parantaa dialogia esiintyjien ja ohjelmatoimistojen välillä. Ohjelmatoimistojen ja artistien välinen suhde saattaa olla hyvinkin tiivis silloin, kun toiminta on aktiivista. Usein dialogi keskittyy kuitenkin käytännön tason asioiden hoitamiseen, kuten kiertueiden tuotantoon. Koska muusikot eivät ole vakituksessa työsuhteessa ohjelmatoimistoon, heille ei ole tarjolla työterveyspalveluita. Sen vuoksi työhyvinvointiin liittyvät asiat jäävät usein hyvin vähällä huomiolla. Korona-aika asetti haasteita sekä dialogin toimivuudelle, että

työhyvinvoinnille. Siksi koimme SKAALA-hankkeessa tärkeänä tarjota foorumin, jossa näitä asioita oli mahdollista käsitellä.

SKAALA-hankkeen ryhmätyönohjauksista vastasi työnohjaaja ja taideohjien työpsykologi **Marjukka Laurola**. Tapaamisissa oli mukana myös hankepääällikkö Kämäräinen, jonka roolina oli tarjota ammattiliiton edustajana tietämystään alan rakenteellisista ilmiöistä, jotka vaikuttivat esiintyjien ja ohjelmatoimistojen väliseen suhteeseen.

Ryhmätyönohjauspilottia lanseerattaessa kävi ilmi, että työnohjauksen käsite tunnetaan alalla heikosti. Sen merkitystä ei ymmärretty, eikä sen piiriin osattu sen vuoksi hakeutua aktiivisesti. Viestintärytyksistä huolimatta pilotin osanotto ei ollut niin runsasta kuin olisimme toivoneet. Työnohjauksen saralla on syytä jatkaa työtä ja tehdä sitä tunnetuksi, jotta se juurtuisi elävän musiikin toimialalle. Ryhmät, jotka lähtivät mukaan ryhmätyönohjauspilottiin, kokivat sen erittäin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi sekä esiintyjien että ohjelmatoimistojen edustajien tahoilta.

Toimialan työhyvinvoinnin tilaa havainnoitiin myös hankkeen työryhmien asiantuntijoiden kokemusten kautta. Pitkittänyt pandemiatilanne ja sen mukanaan tuomat ilmiöt ovat aiheuttaneet merkittävän kuormituksen kaikille elävän musiikin alan toimijoille. Näköalattomuus ja perusturvallisuuden järkkäminen ovat aiheuttaneet ahdistusta ja masennusta. Kokemus siitä, että musiikkialaa ei nähdä ”oikeana työnä” on ollut monille kova kolaus. Kun tämän yhdistää henkilökohtaisiin taloudellisiin katastrofeihin, jotka ovat aiheutuneet työttömyysturvan ja tukirakenteiden pettämisestä, tuloksena on suuri joukko henkisestä erittäin huonosti voivia ihmisiä. SKAALA-hankkeen havainto on, että nyt olisi tärkeää luoda palveluita, jotka tukisivat kulttuuri- ja tapahtuma-alan freelancereiden työhyvinvointia sekä henkistä ja taloudellista palautumista pandemia-ajasta.

Alla on havainnollistamistarkoituksessa erään muusikon keikkakalenteri vuosilta 2020–2021. On selvää, että näin totaalinen muutos on sekä taloudellisessa että henkisen hyvinvoinnin näkökulmasta raskas.

Perutut ja siirretyt keikat 2020–2021

- 13.03. Amarillo, Kotka // SIIRRETTY!
- 14.03. Hullu Poro Areena, Levi, Kittilä // PERUTTU!
- 20.03. Olympia, Tampere // SIIRRETTY!
- 25.03. m/s Silja Europa, Helsinki // PERUTTU!
- 27.03. Möysän Musaklubi, Lahti // SIIRRETTY!
- 28.03. m/s Baltic Princess, Turku // PERUTTU!
- 01.04. Järvenpää-talo, Järvenpää // SIIRRETTY!
- 03.04. Club Teatria, Oulu // PERUTTU!
- 04.04. Summassaari, Saarijärvi // SIIRRETTY!
- 10.04. m/s Viking Grace, Turku // SIIRRETTY!
- 11.04. Pub Pikkupässi, Karkkila // SIIRRETTY!
- 12.04. Suisto-klubi, Hämeenlinna // SIIRRETTY!
- 12.04. Suisto-klubi, Hämeenlinna // SIIRRETTY!
- 17.04. Rytmikorjaamo, Seinäjoki // SIIRRETTY!
- 18.04. Lutakko, Jyväskylä // SIIRRETTY!
- 19.04. Vanha Navetta, Kerkkoo, Porvoo // SIIRRETTY!
- 24.04. Pappilan Taverna, Keuruu // SIIRRETTY!
- 25.04. K-kauppiat, Jyväskylä // PERUTTU!
- 30.04. Kulttuuritalo, Helsinki // SIIRRETTY!

- 20.05. Dynamo, Turku // PERUTTU!
- 22.05. Pakkahuone, Tampere // PERUTTU!
- 30.05. YleXPop, Jyväskylä
- 05.06. Kesärauha, Turku // SIIRRETTY!
- 06.06. Summer Boom, Pirkkala // PERUTTU!
- 18.06. Himos Juhannus, Jämsä // PERUTTU!
- 19.06. Tahko Juhannus, Nilsä // PERUTTU!
- 20.06. Valtteri Festival, Tampere // PERUTTU!
- 20.06. Järvisydän, Rantasalmi // PERUTTU!
- 25.06. Viinijuhlat, Kuopio // SIIRRETTY!
- 26.06. Provinssi, Seinäjoki // PERUTTU!
- 27.06. Mustakari Memories, Kokkola // PERUTTU!
- 03.07. Ruisrock, Turku // PERUTTU!
- 04.07. Viini On Rock, Lahti // SIIRRETTY!
- 09.07. SuomiPop Festivaali, Jyväskylä // PERUTTU!
- 10.07. SuomiPop Festivaali, Oulu // PERUTTU!
- 11.07. Tikkurila Festivaali, Vantaa // PERUTTU!
- 15.07. Krapin Paja, Tuusula // SIIRRETTY!
- 17.07. Mansikkakarnevaalit, Suonenjoki // PERUTTU!
- 18.07. SummerFest, Mikkeli // PERUTTU!
- 23.07. Tykkimäki, Kouvola // SIIRRETTY!
- 25.07. Työväen Musiikkitapahtuma, Valkeakoski // SIIRRETTY!
- 31.07. Porispere, Pori // SIIRRETTY!
- 01.08. Satama Open Air, Kemi // SIIRRETTY!
- 12.08. Musiikkijuhlat, Turku // PERUTTU!
- 13.08. Musiikkijuhlat, Turku // PERUTTU!
- 15.08. Flow Festival, Helsinki // PERUTTU!
- 21.08. Amarillo, Kotka // PERUTTU
- 22.08. Kesärauha, Turku // SIIRRETTY!
- 22.08. Jäähalli, Helsinki // SIIRRETTY!PERUTTU!
- 12.09. Summassaari, Saarijärvi // PERUTTU!
- 19.09. 45 Special 30 vuotta, Oulu // SIIRRETTY!
- 26.09. Möysän Musaklubi, Lahti // SIIRRETTY!
- 26.09. Möysän Musaklubi, Lahti // SIIRRETTY!
- 27.09. Vanha Navetta, Kerkkoo, Porvoo // PERUTTU!
- 30.10. Suisto-klubi, Hämeenlinna // SIIRRETTY!
- 30.10. Suisto-klubi, Hämeenlinna // SIIRRETTY!
- 03.11. yksityistilaisuus, Tavastia, Helsinki // PERUTTU!
- 04.11. yksityistilaisuus, Turku // PERUTTU!
- 06.11. Ravintola Kerubi, Joensuu // SIIRRETTY!
- 07.11. Möysän Musaklubi, Lahti // SIIRRETTY!
- 07.11. Möysän Musaklubi, Lahti // SIIRRETTY!
- 13.11. Olympia, Tampere // SIIRRETTY!
- 26.11. Kulttuuritalo, Helsinki // PERUTTU!
- 27.11. Pappilan Taverna, Keuruu // PERUTTU!
- 28.11. Metsähalli, Sibeliustalo, Lahti // PERUTTU!
- 16.12. Club Teatria, Oulu // PERUTTU!

2021:

- 12.02. Jäähalli, Kouvola // PERUTTU!

- 06.03. Rytmikorjaamo, Seinäjoki // SIIRRETTY!
- 08.03. Tavastia, Helsinki // SIIRRETTY!
- 12.03. Suisto-klubi, Hämeenlinna (soolo) // PERUTTU!
- 18.03. Ritz, Vaasa // SIIRRETTY!
- 19.03. G Livelab, Helsinki // PERUTTU!
- 24.03. Linnateatteri, Turku // PERUTTU!
- 01.04. Kerubi, Joensuu // PERUTTU!
- 02.04. Piazza, Tahko // SIIRRETTY!
- 08.04. Apollo Nightclub, Turku // PERUTTU!
- 10.04. Suisto-klubi, Hämeenlinna // PERUTTU!
- 10.04. Suisto-klubi, Hämeenlinna // PERUTTU!
- 14.04. Lutakko, Jyväskylä // PERUTTU!
- 15.04. Lutakko, Jyväskylä // PERUTTU!
- 16.04. Sawohouse Underground, Kuopio // SIIRRETTY!
- 17.04. Piknik Live, Club Teatria, Oulu // SIIRRETTY!
- 24.04. Olympia, Tampere // PERUTTU!
- 28.04. Tavastia, Helsinki // SIIRRETTY!
- 28.05. 45 Special 30 vuotta, Oulu // PERUTTU!
- 04.06. Ritz, Vaasa // PERUTTU!
- 10.06. Kulttuuritalo, Helsinki // SIIRRETTY!
- 11.06. Sun Pampas, Ylivieska // SIIRRETTY!
- 12.06. Kesärauha, Turku // SIIRRETTY!
- 24.06. Himos Juhannus, Jämsä // PERUTTU!
- 25.06. Valtteri Festival, Tampere // PERUTTU!
- 01.07. Viinijuhlat, Kuopio // PERUTTU!
- 02.07. Provinssi, Seinäjoki // SIIRRETTY!
- 03.07. Mustakari Memories, Kokkola // SIIRRETTY!
- 09.07. Ruisrock, Turku // PERUTTU!
- 15.07. SuomiPop Festivaali, Jyväskylä // PERUTTU!
- 16.07. Ilosaarirock, Joensuu // PERUTTU!
- 17.07. SuomiPop Festivaali, Oulu // PERUTTU!
- 23.07. Karjurock, Uusikaupunki // PERUTTU!

Musiikki & Media

SKAALA-hanke oli mukana Suomen isoimmassa musiikkialan tapahtumassa Musiikki & Media:ssa, joka järjestettiin Tampereella lokakuussa 2021. Tapahtuman ohjelmasisällön erityinen painotus oli elävän musiikin alan työhyvinvoinnissa ja freelancetyön kehittämistarpeissa. Aida Räihälä kirjoitti tapahtumasta seuraavasti SKAALA-blogissaan (Liite1):

”SKAALA-hanke järjesti Tampereen Musiikki & Media -tapahtumassa 7.10.[2021] paneelikeskustelun teemalla ”Kuka auttaa freelanceria”. Hankepääällikkö Jaakko Kämäräisen vetämään keskusteluun osallistuivat freelance-muusikot **Mari Palo** ja **Mikko Kosonen** sekä ohjelmatoimisto NEM Agencyn Rowan Rafferty ja luoviin aloihin erikoistunut työelämäpsykologi Marjukka Laurola.

Tukirakenteet tulee päivittää nyt

Korona on jättänyt jäljen monen ihmisen työkykyyn ja -kuntoon. Osa ei ole pystynyt pitämään ollenkaan vapaapäiviä, osalla aika on ollut jatkuvaa kamppailua jaksamisen, toimeentulon, rahatilanteen tai mielenterveyden kanssa. Oma väsymyksensä pitäisi uskaltaa myöntää, vaikka sen

myöntämistä vaikeuttaa usein freelancereille tyypillinen pelko: että tilalle tulee joku toinen, joka jaksaa.

Esille nousi huoli siitä, ettei Suomessa ole mitään tahoja, joka voisi palkata työpsykologeja työskentelemään nimenomaan freelancerina toimivien muusikoiden tai taiteilijoiden työhyvinvoinnin parissa. Kun tukirakenteita ei ole, niitä täytyy luoda itse. Keskustelua tästä tulisi käydä ja apua antaa niin asiatasolla, tunnetasolla kuin identiteettitasolla, linjasi työpsykologina toimiva Laurola. Kosonen heitti tässä vaiheessa palloa yhteisesti koko musiikkialalle. “Ymmärretäänkö edes alan sisällä millaisesta työvoimasta musiikkialan liiketoiminta rakentuu ja kuinka paljon toiminta perustuu freelanceriryteen?”

Paljon on vielä työtä tehtävänä toimialamme työhyvinvoinnin kehittämisessä. On kuitenkin ollut positiivista huomata, että tilanteeseen on herätty monella taholla ja taide- ja kulttuurialojen työhyvinvointia kehittäviä projekteja syntyy.

Millaisia vaikutuksia työn tuottavuuteen tai työelämän laatuun hankeellanne on näkemyksenne ollut? Millaisilla mittareilla näitä arvioitiin?

SKAALA-hankkeen vaikutukset toimialalle konkretisoituvat pitkällä aikajänteellä. Hankkeen arvo on siinä, että se on tuonut osaltaan näkyväksi elävän musiikin toimialan jatkokehittämistarpeita, antanut ehdotuksia toimintatavoiksi ja lisännyt alan ulkopuolella toimiville tietoa siitä, kuinka elävän musiikin ala toimii. Monet rakenteelliset ongelmat tuntuvat johtuvan siitä, että esimerkiksi päättäjätahoilla ei ymmärretä alkuunkaan toimialamme luonnetta ja sen rakennetta. Myös toimialan sisäisesti monet käytännöt vaativat kehittämistä ja muutoksia. Alalle on syntynyt aikojen saatossa käytäntöjä ja toimintamalleja, jotka eivät toimi suhteessa yhteiskunnan rakenteisiin. Nämä koskevat erityisesti sopimuskäytäntöjä ja freelancetyön luonteeseen liittyviä seikkoja. Näitä alueita on avattu hankkeessa sekä alan sisäisiin tarpeisiin että sen ulkopuolelle.

Työhyvinvoinnin kehittämisen saralla on vielä paljon tekemistä. Käytännöt juurtuvat hitaasti ja uusien palvelurakenteiden muotoilu freelancekentälle on monimutkainen prosessi. Kun näitä rakenteita toivottavasti saadaan synnytettyä, se tulee parantamaan toimialan työelämän laatua. Hyvinvointi luonnollisesti parantaa myös tuottavuutta.

Hankkeen löydöt pohjautuvat havaintoihin korona-aikana. Monet ilmiöt on tiedostettu jo ennen pandemiaa, mutta ne ovat eskaloituneet tässä ajassa, koska ne ovat koskettaneet samanaikaisesti lähes kaikkia alan toimijoita. Tässä mielessä kriisitilanne pitää sisällään myös mahdollisuuden muutokseen kohti parempaa työelämää.

Millaisia työelämän kannalta mielenkiintoisia havaintoja hankkeessa syntyi?

Taide- ja kulttuuriala toimii luonteensa puolesta alustana, jolle työelämän muutokset rantautuvat usein ensimmäisenä. Monet ilmiöt, jotka ovat tällä hetkellä ajankohtaisia työelämän muutoskeskustelussa, ovat jo pitkältä ajalta tuttuja taide- ja kulttuurialalla toimiville. On ollut esimerkiksi kiinnostavaa seurata viime vuosina aktivoitunutta keskustelua alustatalouden synnyttämistä ilmiöistä. Näistä ajankohtaisiin on koskenut ruokalähetien työstä: ovatko ruokalähetit yrittäjiä vai työsuhteessa toimivia? Tämän alueen problematiikkaa on pohdittu niin verotuksen kuin sosiaaliturvan näkökulmista, eikä yhtenäistä linjausta tunnu syntyvän. Keskustelu ruokalähetien statuksesta on hyvin lähellä freelancemuusikon ja ohjelmatoimiston välisen suhteen problematiikkaa, vaikka erojakin tietysti on.

Musiikkialan freelancereiden työ on oikeastaan aina sijoittunut perinteisten työelämärakenteiden ulkoreunoille. Keikkatyö, vuokratyö, yksinyrittäjä, itsensä työllistäminen, kevytyrittäjä, pakkoyrittäjä, freelance-työ, omassa työssä työllistyminen, jne. Näiden termien kanssa joutuu välttämättä tekemisiin, jos haluaa toimia muusikon ammatissa. Freelancemuodossa työskentelevälle syntyy haasteellisia tilanteita lähes aina, kun pitää olla tekemisissä yhteiskunnan rakenteiden kanssa. Haasteet näkyvät konkreettisilla tavoilla asioitaessa esimerkiksi TE- viranomaisen, verottajan tai pankkien kanssa. Järjestelmät tunnistavat heikosti epätyypillisen työn muodot ja se aiheuttaa erilaisia haasteita asioiden hoitamiseksi.

Pioneerirooli ei ole useinkaan helppo tai kiitollinen paikka toimia työelämäkentällä. Tässä roolissa joutuu ottamaan vastaan rakenteelliset hankauskohdat, jotka syntyvät, kun yhteiskunnan rakenteet yrittävät pysyä perässä työelämän muutoksen kanssa. Samasta syystä taide- ja kulttuuriala on hedelmällinen tutkimuskohde työelämärakenteiden kehittäjille ja päättäjille. Tutustumalla taide- ja kulttuurialojen käytäntöihin ja toimintamalleihin voitaisiin ennakoivasti hahmotella rakenteita, joihin erilaiset epätyypillisen työn muodot mahtuisivat paremmin tulevaisuudessa.

Miten hankkeesta ja sen tuloksista on viestitty ja millaisia onnistumisia ja haasteita tähän on liittynyt?

SKAALA-hankkeen osapäiväinen hanke- ja viestintäkoordinaattori Aida Räihälä vastasi hankkeen nettisivuista, blogitekstien ja muiden julkaisujen kieliasusta ja hanketapaamisten pöytäkirjoista, jotka olivat olennainen osa hankkeen tulosten kannalta. Hankkeen viestintä tapahtui yhteistyössä Muusikkojen liiton viestinnän kanssa. SKAALA-blogit julkaistiin Muusikko-lehdessä tai liiton kuukausittaisen uutiskirjeen kautta.

Haasteita viestinnälle aiheutti mukana olleiden toimijoiden suuri määrä ja alan pirstaleinen rakenne. Elävän musiikin toimiala koostuu monesta toimijaportaasta ja lukemattomasta määrästä erillisiä yksiköitä, jotka eivät toimi minkään organisaation puitteissa. Sen vuoksi koko alan tavoitettava viestintä on erittäin haastavaa. SKAALA-hankkeessa mukana olleet asiantuntijat toimivat alan eri sektoreilla ja välittivät heille oleellista tietoa hankkeesta omiin yhteisöihinsä.

Yksi viestinnällinen onnistuminen oli pääseminen osaksi Musiikki & Media -tapahtumaa. Se todisti hankkeen teemojen ajankohtaisuuden ja tarjosi tilaisuuden nostaa näitä teemoja laajempaan tietoisuuteen.

Oletteko suunnitelleet hankkeen tulosten juurruttamista? Miten se tulee tapahtumaan?

SKAALA-hankkeessa saatiin käynnistettyä kehitysprosesseja kaikilla hankkeen osa-alueilla, mutta paljon työtä on vielä tehtävänä. Jatkotoimenpiteet ja käytäntöjen juurruttaminen tapahtuvat eri tavoilla osa-alueesta riippuen. Esiintymistoiminnan skaalaamisen alueella yksi olennainen hanketulos oli Muusikkojen liiton ja Suomen ohjelmatoimistot ja agentit ry:n välisen dialogin parantaminen. Dialogin kehittämistä jatketaan tulevaisuudessa ja pyritään juurruttamaan toimiva dialogi osaksi perustoimintaa. Konkreettisena toimena on suunniteltu, että muotoillaan yhdessä sopimus pohjaa, jolla freelancemuusikon ja ohjelmatoimiston välistä suhdetta saataisiin selkeämmäksi. Tällä hetkellä sopimus käytännöt tällä alueella ovat puutteellisia.

Työhyvinvoinnin alueella on syntynyt suunnitelmia mahdollisista jatkohankkeista. Palvelurakenteita olisi tarve muotoilla ja kehittää. Taide- ja kulttuurialan freelancerit ovat

käytännössä työterveyspalveluiden ulkopuolella, siksi heille pitäisi kehittää palveluita tukemaan jaksamista ja hyvinvointia. SKAALA-hankkeessa aloitettiin työnohjaustoiminta, jota haluaisimme juurruttaa osaksi Muusikkojen liiton jäsenpalveluita. Tavoitteena on kehittää ammattiliiton palveluita kattamaan niitä alueita, joilla freelancetoimijat jäävät väliinputoajiksi.

Striimaus – ja hybriditapahtumat ovat tällä hetkellä jonkinlaisessa suvantotilassa. On mielenkiintoista nähdä, juurtuuko livestriimauskonsepti kuluttajien käyttöön vai hiipuu kiinnostus kokonaan. Hybriditapahtumien osalta todellinen pilotointi on vielä edessä. Tällä hetkellä hybriditapahtumien alueella olisi tarve rohkeille kokeiluille ja seurata, miten ne otetaan vastaan. SKAALA-hankkeen piirissä mukana olleista tahoista ainakin Tampereen G Livelab järjestää hybriditoteutuksia tulevana keväänä ja kehittää striimaus- ja hybriditapahtumakonseptiaan myös tulevaisuudessa.

ARVIO HANKKEESTA

Miten hankkeelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa onnistuttiin?

Korona-tilanne asetti koko elävän musiikin toimialalle valtavia haasteita läpi hankeajan. Siitä huolimatta koemme, että saavutimme valtaosan hankkeelle asetetuista tavoitteista suhteellisen hyvin. Lisäksi monet alamme keskeiset kysymykset tarkentuivat ja niitä saatiin dokumentoitua, joka mahdollistaa jatkokäsittelyn.

Hanketavoitteiden saavuttamisen haasteet näkyivät erityisesti esiintymistoiminnan skaalauksen alueella. Hanketavoitteissa mainittiin ”elävän musiikin tämän hetken ansaintamahdollisuuksien analyysi muuttuneissa olosuhteissa ja sen pohjalta rakennettavien skaalausmallien luominen”. Näitä malleja ei päästy tutkimaan eikä luomaan, koska rajoitustoimet estivät esiintymiset suurimman osan hankeaikaa. Tästä johtuen esiintymistoiminnan skaalaus -työryhmä käsitteli tapaamisissaan ajankohtaisia teemoja, jotka koskivat koko alan kysymyksiä koronatilanteeseen liittyen. Tätä kautta saimme arvokasta tietoa tukitoimien toimivuudesta, eri toimijaportaiden kokemuksia vallitsevista olosuhteista ja yleistä tilannekuvaa elävän musiikin kentältä.

Striimaus- ja hybriditapahtumien alueella hankkeessa saatiin muodostettua tilanneanalyysi niiden tämänhetkisestä tilasta ja niihin liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Marko Harisen tekemä selvitystyö luo näkyvän livestriimauksen mahdollisuuksiin vuonna 2030.

Työhyvinvoinnin alueella hanke onnistui synnyttämään toimivaa dialogia ja tekemään työnohjauksen konseptia tutuksi toimialalle. Hankeaikana rakennettiin siltoja eri toimijoiden välille ja saatiin luotua keskusteluja ajankohtaisista teemoista, joita päästään harvoin käymään näin laajalla osanottajaryhmällä. Muusikkojen liiton ja SOA ry:n välillä saatiin avattua toimiva dialogi liittyen ohjelmatoimistojen työnantajarooliin. Se antaa hyvän mahdollisuuden kehittää yhteistä toimialaamme.

Miten projektissa käytetyt lähestymistavat, mallit, menetelmät ja välineet soveltuivat tarkoitukseensa?

SKAALA-hanke rakentui pitkälti alan toimijoiden välisen dialogin varaan. Kokemuksemme oli, että tämä oli oikea ratkaisu hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Alan luonteen vuoksi

koronatilanne on näyttänyt toimijoille hyvin eri tavoilla. Siksi kokemusten jakaminen, sekä yhteinen keskustelu alan nykytilasta ja tulevaisuudesta oli todella tarpeellista, koska se avasi kaikkien osapuolien perspektiivejä. Työryhmien keskustelut tuottivat arvokasta tietoa hankkeen käyttöön, jonka kautta hanketulokset syntyivät.

Ryhmätyönohjauksen pilotoinnin suhteen kokemuksemme oli, että menetelmä oli oikea, mutta työnohjauksen käsite tunnettiin vielä toistaiseksi heikosti alan toimijoiden keskuudessa. Sen vuoksi ryhmiä oli haasteellista saada mukaan. Työnohjaukselle olisi elävän musiikin toimialalla tarvetta, mutta sen juurruttaminen osaksi toimintaa vaatii vielä työtä.

Miten, ja kuinka systemaattisesti, hankkeen tuloksia on käsitelty ohjausryhmän ja/tai sidosryhmien kesken?

Ohjausryhmä kokoontui säännöllisesti läpi hankkeen ja seurasi hankkeen edistymistä. Hankkeen päätyttyä ohjausryhmä ei ole toistaiseksi kokoontunut, mutta he saavat nähtäväksi hankkeessa syntyneet materiaalit ja voivat hyödyntää niitä omassa toiminnassaan. Myös työryhmäläiset saavat materiaalit käyttöönsä, jolloin ne leviävät laajasti ympäri toimialaa. Materiaaleja tullaan jakamaan myös sidosryhmille, erityisesti musiikkialan järjestöihin.

SKAALA-hankkeen päätösseminaari oli tarkoitus järjestää tammikuussa 2022. Seminaarissa oli tarkoitus esitellä selvitystyöt ja keskustella hankkeen tuloksista. Rajoitustoimien vuoksi tilaisuutta ei pystytty järjestämään ja tapahtuman etätoteutus ei tuntunut mielekkäältä. Harkitsemme tilaisuuden järjestämistä rajoitusten hellittäessä.

Kuinka paljon ja millaisia työpaikkoja hankkeeseen on kytkeytynyt?

SKAALA-hankkeen piiriin mahtui käytännössä koko elävän musiikin toimiala. Tarkastelukohteina oli erityisesti korona-ajan vaikutukset elävän musiikin vapaalle kentälle. Tätä kautta hankkeeseen kytkeytyivät toimijat esiintyjä-, ohjelmatoimisto-, tapahtumajärjestäjä- ja musiikin järjestökentältä.

Hankkeen toiminta suuntautui pääosin freelance- ja itsensäyöllistäjä -painotteiselle toimialalle, minkä vuoksi työpaikkojen määrää on vaikeaa arvioida tarkasti. Kulttuuri- ja tapahtuma-alalla työskentelee noin 200 000 ihmistä ja korona on vaikuttanut kaikkien alalle toimivien työskentelymahdollisuuksiin.

Mitä tekisitte toisin ja mitä vaikutuksia sillä olisi ollut lopputulokseen?

Hankkeessa asetetut tavoitteet olivat melko laajat suhteessa sen resursseihin. Jälkiviisaana voi todeta, että aihetta olisi voinut rajata hieman suppeammalle alueelle, jolloin yksittäiseen teemaan olisi ollut mahdollista syventyä paremmin ja kenties saada yhdellä alueella enemmän aikaisiksi. Hanketavoitteiden laajuuden vuoksi eri osa-alueiden tarkastelu jäi väijäämättä yleiselle tasolle. Toisaalta tässä tilanteessa kattavan yleiskuvan muodostaminen ja hankkeeseen valittujen kohteiden rinnakkain tarkastelu oli perusteltua ja tuotti paljon hyödyllisiä havaintoja toimialan käyttöön.

Millä tavoin hankkeessa tehtyä työtä tulisi mielestänne jatkaa edelleen?

Yksikään hankkeen piirissä tarkasteltu aihealue ei ole menettänyt ajankohtaisuuttaan. Esiintymistoiminnan ylöspäin skaalautuminen yleisötilaisuuksien taas hiljalleen mahdollistuessa on keskeisessä roolissa toimialan korona-ajasta palautumisen kannalta. Tilanteen kehittymistä seurataan tarkasti järjestökentällä. SKAALA-hanke on tuonut Muusikkojen liittoa ja Suomen ohjelmatoimistot ja agentit ry:tä lähemmäs toisiaan ja parantanut dialogia niiden välillä. Tätä dialogia tullaan jatkamaan myös hankeajan jälkeen.

Muusikkojen liiton toiminta painottuu tällä hetkellä vahvasti freelanceasemassa työskentelevien työhyvinvoinnin kehittämiseen. Alueella on vielä paljon tekemistä, jotta freelancereiden työtä tukevat palvelurakenteet saataisiin lähellekään tasaveroiseksi muiden alojen rakenteiden kanssa. Freelancevetoiset alat, erityisesti taide-, tapahtuma- ja kulttuurialoilla pitäisi tuoda yhteen kehitystarpeidensa kanssa. Musiikin toimialan lisäksi monet muut freelancevetoiset toimialat kamppailevat samojen haasteiden kanssa. Suomen työelämän kehittämisen kannalta olisi hedelmällistä kartoittaa alat, joiden työhyvinvointirakenteet ovat puutteelliset ja kehittää niihin yhteisiä ratkaisuja, jotka voisivat juurtua pysyviksi rakenteiksi näille aloille.

Striimaus- ja hybriditapahtumien tulevaisuus on pääasiassa alueella operoivien yritysten käsissä. Tulevina vuosina niiden järjestäminen vaatii varmasti sinnikkyyttä ja tahtotilaa, koska toimijoiden pitää löytää itselleen sopivat tavat toteuttaa striimaus- ja hybriditapahtumia sekä löytää oma kuluttajakuntansa. Olennaisin ratkaistava asia on taloudellinen kannattavuus, kuinka saada tuotantokustannukset ja striimauksesta saadut tuotot tasapainoon.

Jäikö mielestänne hankkeen ulkopuolelle sellaisia relevantteja tahoja, joiden olisi ollut hyvä olla mukana? Jos kyllä, niin mitä?

SKAALA-hankkeen ulkopuolelle jäivät kaksi isointa Suomessa toimivaa ohjelmatoimistoa: Live Nation ja Warner music live. Tämä johtui siitä, että ne eivät ole SOA ry:n jäseniä. Näiden kahden ison toimijan puuttuminen SKAALA:n keskusteluista oli valitettavaa, koska niillä on paljon valtaa alalla.

Millä tahoilla tai minkä kaltaisissa yhteyksissä hankkeessa saavutettuja tuloksia voitaisiin mielestänne kokeilla?

Hankkeessa esiin tuodut freelancetyön ongelmakohdat koskevat kaikkien alojen freelancereita. SKAALA-hankkeen havainnot ja korjausehdotuksia voidaan hyödyntää kaikilla toimialoilla, joilla on freelancetyötä tekeviä.

Striimaus- ja hybriditapahtumien kehittäminen on ajankohtaista musiikkialan lisäksi myös ainakin matkailu-, messu-, konferenssi- ja markkinointialoilla. Striimaustoteukset avaavat uusia mahdollisuuksia kaikilla mainituilla aloilla ja yhteinen kehittämistyö alojen välillä olisi hedelmällistä.

KEHITTÄMISEHDOTUKSET- JA TOIMENPITEET

Millaisia toimintatavan edelleen kehittämiseen liittyviä ehdotuksia tai jatkotoimia hankkeesta on syntynyt?

SKAALA-hanke tunnisti tarpeen alan sisäisen dialogin lisäämiselle. Alan rihmastomaisen luonteen vuoksi toimijat hajaantuvat erillisiksi yksiköiksi, joiden välillä ei välttämättä ole selkeää yhteyttä tai yhteistä kattotoimijaa, jonka kautta tietoa voitaisiin välittää kootusti koko toimialalle. Myös edunvalvonta on siiloutunut. Kulttuuri- ja taidealalla on valtava määrä järjestöjä. Niiden agendat sijoittuvat jollekin tietylle kulttuurin tai taiteen alueelle ja ennen korona-aikaa laaja järjestöjen välinen yhteistyö on ollut suhteellisen vähäistä. Järjestöjen välinen dialogi on parantunut huomattavasti viimeisen parin vuoden aikana ja alalla on tiedostettu, että edunvalvonnan ääni pitää olla yhtenäisempi, jos halutaan saada aikaan todellisia muutoksia yhteiskunnassa.

LIITTEET:

Liite 1: SKAALA-blogit

Liite 2: Livestream2030 / Marko Harisen selvitystyö

Liite 3: Freelancerin sosiaaliturvan aukot / Muusikkojen liiton selvitys

Liite 4: Ohjelmatoimistojen rooli työnantajaketjussa / Laura Haaran selvitystyö

Liite 5: Freelancemuusikko osana musiikkiteollisuutta / Jaakko Kämäräisen artikkeli

Liite 6: Talousraportointilomake

Liite 7: Pääkirja